

I.

„Ende de Engel seyde tot haer, En vreest niet, want siet ick verkondige u groote blijtschap, die alle den volcke wesē sal. (Namelick) dat u heden geboren is de Saligmaker, welcke is Christus de Heere, in de stadt Davids.

LUCAS 2: 10 en 11.

„Och dat Israëls verlossing uit Zion kwame!” zoo luidt de verzuchting van David in den veertienden psalm; en dat was de bede, de wensch en de begeerte van de kerk Gods van den tijd der eerste belofte tot den dag der vervulling. Dat was dus de wensch van een Eva, de moeder aller levenden, en ook van den ouden Simeon en van Anna, de profetes, die het voorrecht hadden, te leven in den tijd, waarop de Heere God naar Zijn vrijmachtig welbehagen die wensch en begeerte van zoovele rechtvaardige koningen, profeten en kinderen Gods zou vervullen en hun beden zou verhooren. Ja, M. H.! toen de volheid des tijds gekomen was, was naar Gods eeuwig raadsbesluit en in Zijn aanbiddelijke voorzienigheid het oogenblik daar, waarop geopenbaard zou worden het wonder aller wonderen, waarover hemel en aarde zich zouden ontzetten en waarover zij zich tot in eeuwigheid verwonderen zullen.

God geopenbaard in het vleesch!

Het was de heuglijkste tijding, die aan den armen verloren zondaar gebracht kan worden, hetgeen de engelen de velden van Bethlehem verkondigde en waarbij wij dezen morgen uw aandacht wenschen te bepalen naar asnleiding van het tiende en elfde vérs van Lukas 2.

„En de engel zeide tot hen: Vreest niet! want, ziet, ik verkondig u groote blijdschap, die al den volke wezen zal: Namelijk, dat u heden geboren is de Zaligmaker, welke is Christus, de Heere, in de stad Davids.”

Neen, M. H! nog nooit was er zulk een blijdschap ver-

kondigd, nimmer zulk een heil, vrede en zaligheid geopenbaard, nooit hadden de herders in Ephrata's velden zulk een overweldigende en zielsverrukkende blijdschap gevoeld, als toen hen verkondigd werd, dat in Bethlehems beeststal Jezus geboren was. En zoo is er nog nooit zulk een blijdschap geweest voor al Gods volk, dat aan hun verloren staat ontdekt is, als wanneer Jezus in hun harten geboren wordt als hun eenigen Zaligmaker, Die van God gezalfd is tot hun Profeet, Priester en Koning en Die over hen regeeren zal tot in eeuwigheid.

Terwijl wij dan bij deze blijde boodschap stilstaan, willen we met elkander letten op:

1e. Het feit van Christus' geboorte;

2e. De blijde boodschap, die gebracht werd;

3e. Het middel, waardoor de beletselen werden weggenomen;

4e. Den inhoud der boodschap zelve, en

5e. De geestelijke strekking ervan tot blijdschap van een iegelijk, die ze ontvangt.

Lettende op het feit van Christus' geboorte, willen we in het kort het een en ander opmerken aangaande Zijn afkomst, de plaats Zijner geboorte, Zijn gedaante en het wondervolle Zijner geboorte.

We moeten met onze gedachten (zullen we iets zeggen betreffende de afkomst van den Heere Jezus) terug tot den eeuwigen Vrederaad Gods. In de stilte der eeuwigheid zag de Heere God het menschedom door de bondbreuk van Adam van Zich afgevallen. En als in heilige verlegenheid, klonk toen de vraag des Vaders: „Hoe zal ik u onder de kinderen zetten? en u geven het gewenschte land, de sierlijke erfenis van de heirscharen der Heidenen?” (Jer. 3: 19.) Waarop het antwoord des Zoons luidde, volgens Psalm 40: 8 en 9: „Zie, ik kom; in de rol des boeks in van Mij geschreven. Ik heb lust, o Mijn God! om Uw welbehagen te doen: en Uwe wet is in het midden mijns ingewands.” Daar nam de gezegende Zoon Gods het op zich, om voor al Zijn volk de Goddelijke wet te voldoen; daar verplichtte Hij Zich, om eenmaal de men-

schelijke natuur aan te nemen en daarin de gerechtigheid voor de Zijnen te verwerven. En op grond van dat verbond der verlossing, dat in dien Vrederaad gesloten werd, zou Hij eenmaal uit Zijn plaats uitspruiten, om den tempel des Heeren te bouwen, (Zach. 6: 12.) Daarom zou Hij het paleis des hemels moeten verlaten en de gestalte eens dienstknechts moeten aannemen, opdat aan dezulken, die zich door het ontdekkend licht des Geestes als ellendigen en ontblooten hebben leeren kennen, zou toegeroepen worden: „Gij verdrukte, door onweder voortgedrevene, ongetrooste! zie, Ik zal uwe steenen gansch sierlijk leggen, en Ik zal u op saffieren grondvesten. En uwe glasvensteren zal Ik kristallijnen maken, en uwe poorten van robijnsteenen, en uwe gansche landpale van aangename steenen” (Jes. 54: 11 en 12). Wanneer de volheid des tijds zou gekomen zijn, dat tijdstip, ‘t welk de Heere in zijn ondoorgrondelijke wijsheid had bepaald, dan zou de Heere Jezus in de van God daartoe bestemde plaats geboren worden. In het vierde vers van ons teksthooftstuk lezen wij, dat Jozef opging uit Nazareth, naar Judea, tot de stad Davids, die Bethlehem genaamd wordt, omdat er een gebod uitgegaan was van keizer Augustus, dat de geheele wereld beschreven zou worden.

Reeds vroeger was er een beschrijving bevolen, welk bevel evenwel niet uitgevoerd was. Nu evenwel was de tijd aangebroken dat de Messias geboren zou worden. Wondervolle leiding der Goddelijke voorzienigheid ! In een beestonststal, omdat er voor henlieden geen plaats was in de herberg, wordt Hij als een hulpbehoevend wicht, ja, als de armste onder de armen geboren, opdat Hij eens met Zijn rijkdom alle armoede en ellende van Zijn volk zou vervullen ; opdat Hij eenmaal zou zijn het kleed der naakten, het brood der hongerigen, de rust der verdrukten en de schutsheer tegen den vijand. En Maria wond Hem in doeken. Zie, Toeh.! die handeling van Maria was een zinnebeeld, dat de Heere Jezus als het ware omwonden werd met de erf- en dadelijke schuld Zijns volks. Op Hem, die uit de plaats der heerlijkheid was neergedaald, heeft God de Vader alle ongerechtigheid doen aanloopen en Hij, die geen zonde gekend heeft, werd zonde

voor ons gemaakt, opdat wij zouden zijn rechtvaardigheid Gods door Hem, en wij bekleed zouden zijn met Zijn dekkende gerechtigheid, Hij zou ook zijn het brood voor de hongerigen, n.l. voor degenen, die aan hun ongerechtigheid ontdekt, zouden hongeren en dorsten naar Zijne gerechtigheid en dus door Hem verzadigd kunnen worden. De Heere Jezus zelve getuigde : „ Ik ben het brood des levens, dat uit den hemel is nedergedaald.” Die dan met dit Brood des levens verzadigd worden, zullen niet meer hongeren in eeuwigheid.

Hij is de rust voor de verdrukten, Voor al degenen, die buiten Christus geen rust kunnen vinden, is Hij de rustaanbrenger. Daarom sprak Hij eenmaal: „Komt allen tot Mij, die vermoeid en beladen zijt en Ik zal u rust geven.”

We zouden in de derde plaats letten op Zijn gedaante. En dan vragen wij u, Toeh. ! wat de natuurlijke mensch ziet in de -gedaante van den Heere Jezus. Niets buitengewoons, niets aantrekkelijks. 't Is terecht gelijk de profeet Jesaja getuigt: „Daar was aan Hem geen gedaante, nog heerlijkheid, dat wij Hem zouden begeerd hebben.” Zoo was het ook tijdens het Oude Verbond met de Israëlieten ten opzichte van den tabernakel. Wanneer zij bleven staren op de dassen- en ramsvellen, waarmee de tabernakel uitwendig bekleed was, zagen zij daarin niets buitengewoons, niets aantrekkelijks; maar wanneer zij door Gods genade verwaardigd werden, het heiligdom Gods met geestelijke blikken te mogen aanschouwen, was die tabernakel hun een dierbaar symbool van den gezegenden Heere Jezus Christus. Dan mochten zij in het koperen brandoffer-altaar, dat in den voorhof stond, een heenwijzing zien naar de rechtvaardigmaking door den Borgø des Verbonds; in het koperen waschvat de heiliging en de afwassching van de besmetting der zonde. Dan was hun de gouden kandelaar met zijn zeven lampen een bewijs van het volkomen, eeuwig licht dat eenmaal door de komst van den Messias zou ontstoken worden. De arke des verbonds met haar verzoendeksel in het heilige der heiligen bepaalde hen bij de Goddelijke wet en bij Hem, die getuigt (Ps. 40:4):

Ik draag Uw heilige wet,
Die Gij den sterv'ling zet,
In 't binnenst ingewand.

De bloeiende staf van Aäron toonde hen, dat eens het Koninkrijk van den grooten Koning zou bloeien over de gansche aarde. In één woord ; zij zagen in dien tabernakel alles, wat noodig is om welgetroost te leven en zalig te sterven.

Evenzoo zal Gods kind, wanneer hij in de Goddelijkheid van den Heere Jezus mag worden ingeleid, iets buitengewoons, iets schoons aanschouwen. Dan zal hij met David uitroepen: „Gij zijt veel schooner dan de menschenkinderen, genade is uitgestort in Uwe lippen. (Ps. 45: 3.) en met de bruid uit het Hooglied (5: 10 en 16.) „Mijn liefste is blank en rood, hij draagt de banier boven tien duizend. Al wat aan hem is, is gansch begerlijk. Zulk een is mijn liefste, ja zulk een is mijn vriend.” Zij kunnen dan deschoonheid de heerlijkheid, de gepastheid, de algenoegzaamheid, de volzaiigheid van dien Sionskoning niet uitdrukken; zij kunnen niet zeggen, wat zij dan gevoelen, proeven en smaken.

Ten laatste wilden wij ook nog even stilstaan bij Zijn wondervolle geboorte.

En wie kan het dan omvatten, dat de Schepper van hemel en aarde, Die alle dingen draagt door het Woord Zijner kracht: daar als een machteloos, hulpbehoevend, nietig schepseltje in de kribbe ligt? Hij, die van de wolken Zijn wagenen maakt, wandelt op de vleugelen des winds en de hemelen uitspreidt als een gordijn, ligt daar als een hulpeloos wicht. Wie kan dat eeuwig Godswonder doorgronden? O, als de kerke Gods daarbij bepaald wordt, dan moeten zij getuigen : „Odiepte des rijkdoms beide der wijsheid en der kennis Gods! hoe ondoorzoekelijk zijn Zijne oordeelen en onnaspeurlijk Zijne wegen!” (Rom. 11: 33)

Wij zouden ten tweede letten op de blijde boodschap die gebracht werd. Sommigen willen, dat de Heilige Geest de boodschapper was, doch voor deze meening kunnen we nergens in de Heilige' Schrift grond vinden. 't Was een ge-

schapen engel en waarschijnlijk dezelfde, die aan Maria verschenen was, dus de engel Gabriël. Hoe dit zij, de engel, ja het gansche engelenkoor als door God den Vader van uit het hof des hemels uitgezonden, bracht eenvoudigen herders de heerlijkste boodschap die 'ooit op aarde verkondigd was, Toen die heuglijke tijding aan de herders gebracht werd, was het, blijkens het 9de vers van het teksthoofdstuk, nacht. En daar omscheen hen de heerlijkheid des Heeren en zeide de engel tot hen : „Vreest niet !” En 't was niet alleen nacht in het rijk der natuur, maar ook ten opzichte van Israëls geestelijk leven moeten we zeggen, dat het nacht was, dat duisternis over de aarde verspreid was en donkerheid de volkeren bedekte En is het niet evenzoo gesteld in het hart van elken zondaar, totdat de Heere Jezus daarin geboren wordt?

We kunnen het wel verstaan, M. H. ! dat de herders, toen hun die engel verscheen en de heerlijkheid des Heeren hen omscheen, vreesden met groote vreeze. Vaak lezen we in Gods woord, dat manschen op het gezicht van een engel, met vreeze bevangen worden. Zoo wordt ook van Zacharias in Lucas: 1; 12 getuigd, dat hij, den engel ziende, ontroerd werd en vreeze op hem viel. Wat daarvan toch de oorzaak mag zijn, Toeh. ? In den staat, waarin de mensch door God geschapen was, wist hij van geen vreezen, maar kende hij den Heere aan den wind des daags. De mensch kon toen in gemeenschap met den Heere leven. En daarvan kan nu, na den zondeval, juist geen sprake meer zijn, met betrekking tot den mensch gelijk hij van nature is. De verschijning van den Heere of van Zijn gezanten uit den hemel boezemt hem ontzag in en doet hem vreezen en beven. En dit wordt ook openbaar in de bekeering van den zondaar, wanneer deze dus door het licht des Heiligen Geestes beschenen wordt. Als Saulus, reizende naar Damaskus, snellijk door een licht van den hemel omschenen werd, viel hij ter aarde, terwijl hij bevende uitriep : „Heere, wat wilt gij dat ik doen zal ?”

En, volk des Heeren, toen het licht des Geestes u bestraalde en u uw schuld en zonde deed zien, bleef gij toen staande? Of vielte ge met een Saulus ter aarde ? O,

indien de arme zondaar door Gods Geest ontdekt wordt aan den rampzaligen staat, waarin hij leeft en verkeert, en aan de blakende vijandschap, waarin hij met zijn Schepper en Formeerder leeft, dan valt hij voor God neer en vervullen allerlei vreezen en beroeringen zijn hart. Doch ook na ontvangen genade blijft er iets van die vreeze over. Dat kan ons blijken uit de herders van Bethlehem, van wie wij veronderstellen mogen, dat zij bekeerde menschen waren. Er blijft bij Gods volk gedurig een vreeze in het hart, hetzij een vreeze voor zelfbedrog, dat hun weg niet recht is en het nog eens verkeerd met hen zal uitkomen, hetzij een vreeze over de aanklevende verdorvenheid, de inwonende zonde, enz; doch driewerf gelukkig, die alzoo geduriglijk vreest.

In de derde plaats zouden we letten op het middel, waardoor de beletselen werden weggenomen. Dat deed de engel, door den herders toe te roepen: „Vreest niet!”

We hebben er zooeven op gewezen, dat de oorzaak van de vreeze, waardoor wij met ontzag en beving voor die Hooge Majesteit vervuld worden, gelegen is in onzen afval van God, in de zonde. Die vreeze ontstaat uit den vloek der wet; ze is een gevolg van de toorn Gods over de zonde en wordt voortdurend verlevendigd door het bewustzijn dat wij den dood tegemoet gaan. De mensch, zooals hij van nature leeft, heeft dus alle reden om te vreezen! Maar voor Gods volk, M. H. ! is die reden weggenomen. De Heere Jezus is gekomen, om de zonde en haar gevolgen te dragen en de besmetting derzelve weg te nemen, zoodat zij van al hun misdaden door Zijn gerechtigheid uit genade vergeving hebben. Door de komst van Christus, die buiten het werkverbond geboren werd, doch zich onder hetzelfde stelde, is de wet in haar vloek ontwapend. Door den kruisdood van den Zoon Gods en de bloedige offerande van den Middelaar des Verbonds is de toornloed des Vaders gebluscht, zoodat Hij getuigt; „Grimmigheid is bij Mij niet” en ten slotte: Christus heeft voor de Zijnen den dood verslonden tot overwinning, zoodat voor hen daaruit de prikkel is weggenomen, en

zij met Paulus mogen uitroepen : „Dood! waar is uw prikkel ? Hel! waar is uw overwinning ?” (1 Cor. 15: 55.)

Zoo zijn, M. H! door de geboorte van den gezegenden Sionsvorst al de beletselen voor Gods arm en ellendig volk weggenomen.

En welke boodschap had nu die hemelbode te brengen aan de herders van Bethlehem?

„Ziet, ik verkondig u groote blijdschap, die al den volke wezen zal: namelijk, dat u heden geboren is de Zaligmaker, welke is Christus, de Heere, in de stad Davids.”

De engel noemt het een „groote blijdschap.” Immers de wenschen, beden en verzuchtingen van al vier duizend jaar werden nu vervuld en verhoord; al de beloften werden hier in Christus Jezus ja en amen; al de schaduwen van het Oude Verbond werden in het lichaam van Christus opgeluisterd.

‘t Was een groote blijdschap, ook vanwege de eeuwigdurende kracht; want ze zou verkondigd worden van geslachte tot geslacht: dat evangelie zou verkondigd worden tot aan alle einden der aarde, totdat de volheid derheidenen zou ingegaan zijn en dan gansch Israël zou zalig worden, die blijdschap zou zijn al den volke, uit alle geslachten, talen en natiën, waaruit de Heere de Zijnen zou vergaderen. Zulk een blijdschap was er nog nooit geopenbaard en zal ook nooit meer geopenbaard worden : dat eeuwig wonder der verborgenheid der Godzaligheid ; God de Vader schenkt Zijn Zoon als een gift aan vijanden !

Wat zal die boodschap die herders aangegrepen hebben ! Wat zal dat voor hen geweest zijn, toen het uit den mond des engels hun in de ooren klonk en tot hun harten doordrong : „dat u heden geboren is de Zaligmaker.” Om dat u, daarom gaat het bij al Gods oprecht-gemaaktevolk, bij dat volk, dat buiten Jezus niet leven of sterven kan, en dat nergens rust kan vinden, voordat zij uit den mond Gods mogen hooren : „U is heden geboren de Zaligmaker. Hij, Die u verlossen kan van schuld en straf en het recht des levens kan geven : in Wien al de beloften voor de ziel ja en amen zijn. ”

„Ziet, ik verkondig u groote blijdschap : namelijk! dat

u heden geboren is de Zaligmaker.” Dat *heden* ’t welk de engel daar den herders hooren deed, was overeenkomstig Gods raadsbesluit gegrondvest in de nooit begonnen eeuwigheid, En op hetzelfde oogenblik, dat het *heden* door den engel werd uitgesproken, was het dat Christus in Zijn menselijke natuur geopenbaard werd.

Zoo was dan de Zaligmaker, welke is Christus, geboren, gelijk Hij van den Vader beloofd en aan Zijn volk geschonken is: de volkomen grondslag tot zaligheid, het licht tot verlichting der heidenen, het geestelijk broodhuis en het manna dat uit den hemel is neergedaald. Wat een heerlijk, hemelsch zalig werk, Toeh.! dien Zaligmaker te mogen aanbidden ! Geen zaliger werk dan God te mogen aanbidden, loven en danken voor ’t schenken Zijner zalignheen.

Wat zou het heerlijk zijn, als wij Kerstfeest mochten vieren gelijk de herders in Bethlehems velden.

Dat zou een onwaardeerbaar voorrecht zijn En mocht Gods volk nog eens bij vernieuwing in het groote Godswerk worden ingeleid, Dat schenke ons de Heere om Zijns Naams wille.

* *

TOEPASSING.

En de engel zeide tot hen : Vrees niet! want, ziet, ik verkondig u groote blijdschap, die al den volke wezen zal : namelijk dat u heden geboren is de Zaligmaker, welke is Christus, de Heere, in de stad Davids.”

„Vreest niet !” We wilden wel, dat wij dat een iegeiijk uwer konden toeroepen, maar wij zijn er van overtuigd, dat er velen onder ons zijn, die wel degelijk hebben te vreezen, omdat Koning Jezus nog niet in hun hart geboren is. Al zoo menig Kerstfeest is er voorbijgegaan, onbekeerden onder ons, zonder dat het de minste vrucht voor u afgeworpen heeft, Voor u is het noodzakelijk, dat gij kreegte te vreezen! Want hoe heerlijk en gezegend het feit van Christus geboorte op zichzelf is en hoezeer de eeuwigheid er toe noodig zijn zal, om de liefde Gods in het schenken van Zijn Zoon te bewonderen, dat alles is voor u en mij op zichzelf niet genoeg. M. H!

Wij moeten onszelf met een Asaf als een beest voor God leeren kennen en de Heere Jezus moet in den beestenstal van ons hart geboren worden, zal het wel zijn met ons op reis naar de eeuwigheid,

Zullen wij ooit recht Kerstfeest vieren, dan zullen wij, gelijkterwijls Christus onze menschelijke natuur heeft aangenomen, Zijn Goddelijke natuur deelachtig moeten worden. Dat gij derhalve eens recht leerdet gevoelen, hoe ongelukkig, diep- beklagenswaardig en rampzalig uw staat voor de eeuwigheid is! De plaats des gebeds zou u een plaats des geweens worden, Dat dan het evangelie der genade, dat gij zoo vaak reeds hoordet verkondigen, niet eenmaal tegen u getuige ! Want o, gij die onbekeerd van harte blijft en in uw zonde sterft ! gij zult het hard te verantwoorden hebben in den dag der eeuwigheid, wanneer de in Bethlehems beestenstal geboren Sionskoning tegenover u staan zal en u met donderende stem zal toeroepen: „Gaaf weg van Mij, gij werkers der ongerechtigheid, Ik heb u nooit gekend.” Tyrus en Sidon zal het in den dag des oordeels verdraaglijker wezen dan ulieden. Daarom, Toeh! gij hebt wel degelijk te vreezen, indien gij nog onbekeerd voortleeft, En 't zal u niet baten, dat gij u onder de belijders schaaft, indien gij in de praktijk een daadverloochenaar bevonden wordt, „Zoo zijn wij dan gezanten van Christus' wege, alsof God door ons bade: wij bidden van Christus wege, laat u met God verzoenen,” (2 Cor. 5: 20) eer het voor eeuwig te laat zal zijn en het u van 's Konings lippen zal tegenklinken: „Deze mijn vijanden, die niet gewild hebben, dat Ik Koning over hen zij, breng ze hier en sla ze voor Mijn voeten dood!” Nu leeft ge nog in de mogelijkheid om zalig te worden ;'t is nu nog de welaangename tijd, nog de dag der zaligheid ; heden'dan, zoo gij Zijn stemme hoort, verhardt u niet, maar laat u leiden.

Wij moeten leeren vreezen en onze knieën voor dat „kindeke in de kribbe” leeren buigen. Zeker, M. H ! 't is voor een hoogmoedig schepsel, gelijk ieder mensch van nature is, geen geringe zaak, om daartoe te komen. De hooggevoelende en opgeblazen mensch vindt het immers *kinderachtig!* God gave, dat wij allen Hem recht kinderlijk leerden vreezen

En een iegelijk onzer bedenke, dat Jehova zegt: „Daar is een woord uit Mijnen mond uitgegaan, dat alle knie zich zal buigen en alle tong Mij zal belijden.” Hier niet te hebben gewild en dáár te zullen moeten buigen, dat zal ontzettend zijn. Neen menschen, wij kunnen nooit te kinderlijk voor den hoogen God zijn. Wij kunnen ons nooit te diep voor Hem in ‘t stof buigen,

Mocht u dan dat groote voorrecht geschonken worden, dat gij leerdet bukken en buigen in der waarheid, eer de tijd zal aanbreken — en wie weet hoe spoedig — dat er geen vergeving voor uw zonden en geen ontferming meer zijn zal. De Heere binde het zelf op uw harten.

„Vreest niet!” zoo klonk het den herders van Bethlehem tegen. We wezen er daar straks op, dat die vreeze zoo verklaarbaar is. Van den natuurlijken mensch getuigt Paulus: (Rom : 3; 18) „Er is geene vreeze Gods voor hunne oogen.”

Wanneer de Heere echter een ziel wederbaart, komt er dadelijk een diepe eerbied voor God, voor Zijn woord, voor Zijn dienstknechten, voor Zijn volk; de kinderlijke vreeze wordt in de ziel ingeplant, met het gevolg, dat ze onmiddellijk met de zonde breekt en dezelve leert verfoeien, zoodat ze met Jozef uitroepen: „Hoe zoude ik dan dit een zoo groot kwaad doen, en zondigen tegen God!” (Gen. 39: 9) Daarin ligt juist het onderscheid tusschen de kinderlijke en de slaafsche vrees. De eerste doet de zielen de toevlucht nemen tot God ; de laatste is oorzaak, dat we van God af vlieden. Die door Gods Geest overtuigd zijn, ze vreezen van te zondigen tegen God, maar ook : ze vreezen, soms dat hun werk niet in waarheid zijn zal. Ze missen dan het geloof en derhalve ook den troost voor hun ziel. Ze redeneeren bij zichzelf, dat het niet met genade bestaan kan, dat zij zooveel verdorvenheid in hun hart ontwaren; ze vreezen, nog eens in de zonde te zullen terugvallen en als een huichelaar voor God en menschen openbaar te worden* Doch welgelukzalig, wie zoogeduriglijk vreest. Immers die vrees brengt u in ‘t verborgen voor God. U kunnen we toeroepen: „Vreest niet !” want de Heere Jezus is gekomen is gekomen, om uw zon-

denschuld en- smet voor eeuwig weg te nemen. Vaak vreest gij, bekommerden in ons midden, even als Bunyan, dat de gansche berg van Sinai op u vallen en u verpletteren zal, maar de Heere Jezus heeft de wet voor u volkomen vervuld. Gij vreest, dat Gods toorn u treffen zal, maar indien uw oogen er voor geopend worden, zult Gij het zien, dat in het bloed van den gezegenden Middelaar de toorn Gods voor altijd is gebluscht.

„Vreest niet! want, ziet, ik verkondig u groote blijdschap.” Ziet ge wel, Toeh ! zoodra de engel gezegd had: „Vreest niet!” waren de beletselen weggenomen.

En zoo is het, wanneer de Heere door Zijn dierbaren Geest een woord tot uw ziele komt te spreken, ‘t zij onder de verkondiging, ‘t zij onder het lezen van Zijn Woord, dan valt al uw vreeze weg.

’t Was een groote blijdschap, die de engel verkondigde, en, al is het bijna 2000 jaar geleden, toch is zij voor elk kind van God even nieuw, even groot. Die blijdschap kan hun hart zoo verrukken, dat ze bij tijden en oogenblikken in de liefde Gods denken weg te zinken en te bezwijken. Ze kunnen niet uitdrukken, hoe groot de vreugde is, als zij dat groote wonder mogen aanschouwen en zien mogen, uit hoe grooten nood en dood zij verlost zijn door het dierbaar hartebloed van den Heere Jezus. Toch zal de grootste blijdschap bewaard blijven tot in de eeuwigheid, wanneer alle treuringen en zuchten zullen weggevloden zijn en eeuwige blijdschap op hun hoofden wezen zal.

Welk een voorrecht! Vreest niet! gij gansche kerk des Heeren, gij zuigelingen, gij kinderen, gij jongelingen, gij mannen en vaders in de genade, vreest niet!

De Heere Jezus heeft het wel met u gemaakt en zal het eeuwig wel met u maken. Straks zult gij ‘t zien, dat de oorzaak der vrees weggenomen is. Dan zal zij plaats maken voor eeuwige blijdschap en zult gij deel uitmaken van de groote schare, die niemand tellen kan, die staan zal voor den troon en voor het Lam, bekleed zijnde met lange witte kleederen en palmtakken in hunne handen hebbende, om eeuwig te juichen voor den troon van den geboren Sionskoning en

het geslachte Godslam de eer, aanbedding en dankzegging toe te brengen tot in alle eeuwigheid!

Mochten wij allen tot die gelukzaligheid worden toebereid, opdat we reeds hier de zalige blijdschap in onze harten mochten gevoelen en wij onzen verderen weg door dit Mesech der ellenden met vreugde mochten bewandelen. Geve de Heere, dat om Zijns Verbonds wille. Amen !

„Ende (Pilatus) seyde tot haer: Siet, de Mensche!”
(Joh. 19: 5^b.)

Groot is het onderscheid tusschen den mensch, gelijk hij door den Heere God geschapen, en den mensch, zooals hij door den zondeval geworden is.

Was de mensch in den staat der rechtheid het pronkjuweel der gansche schepping, ja als 't ware de kroon op het werk des Heeren, toegerust met uitnemende gaven, zoodat hij zijn Schepper kende aan den wind des daags en zich kon verlustigen in de groote werken des Almachtigen; -- na den val kan de mensch van nature niet anders openbaren dan het beeld desgenen, wien hij in den val is toegefallen, n.l. het beeld des satans. Na den val geen sieraad der schepping meer, doch integendeel om der zonden wil van zijn gaven beroofd; geen kennen van God meer, maar totale vervreemding van den Heere; geen verlustiging meer in de werken des Allerhoogsten, maar in die van den satan.

Eens het pronkjuweel der schepping en het gelukkigst aller creaturen, is de mensch door de zonde het ongelukkigste, meest beklagenswaardige, rampzaligste schepsel, dat op aarde leeft. En in dien ellendigen staat zou de mensch voor altijd hebben moeten blijven, ware het niet, dat de Heere God van eeuwigheid gedachten des vredea gehad had, van eeuwigheid besloten had in Zijn ondoorgrondelijke liefde, den gevallen menssh wederom in Zijn gemeenschap te herstellen.

Nooit zou de mensch, die zich vrijwillig en moedwillig van God had losgerukt, tot Hem hebben kunnen terugkeeren; het ware voor eeuwig met hem afgedaan, indien niet de Heere zelf een weg had ontsloten in Zijn onpeilbare wijsheid, door welchen weg met behoud van Gods deugden zondaren kunnen behouden worden, Nogmaals : de mensch ware in

zijn ongerechtigheid voor altijd ten onder gegaan, was het niet, dat de Zone Gods een eeuwiggeldende gerechtigheid had verworven door Zijn lijden en sterven in de mensche-lijke natuur.

We wenschen dan uw aandacht te bepalen bij „den Mensch“ bij uitnemendheid en bij de weldaad, welke Deze verworven heeft voor Zijn uitverkoren gunst- en bondsvolk naar aanleiding van Johannes 19: 5^b, waar Gods Woord aldus luidt : „En Pilatus zeide tot hen: Ziet, de mensch!”

Lichten wij vooraf het verband toe, waarin deze tekst-woorden voorkomen:

In den laatsten nacht die aan de kruisiging van den Heere Jezus voorafging, hadden de Overpriesters en Schrift-geleerden Hem in hun raad des doods schuldig verklaard. Doch daar zij zelven de doodstraf niet mochten voltrekken en daartoe toestemming behoefden van de Romeinen, aan wie de Joden onderworpen waren, leidden zij Hem naar het rechthuis van Pilatus. Nadat deze tot hen uitgekomen was en gevraagd had, welke beschuldiging zij tegen hun gevan-gene hadden, bleek het spoedig, in welke ongelegenheid Pilatus gekomen was. Immers, op de beschuldiging, die zij tegen den Heere Jezus inbrachten, n.l. dat Hij zich den Zone Gods en den Koning der Joden genoemd had; dat hij het volk beroerde en gezegd had, den Keizer geen schatting te geven ; op die beschuldigingen kon Pilatus, die de drijf-veer der Joden kende, het doodvonnis niet uitspreken ! Daarom zeide hij dan tot de Joden: „Neemt gij Hem en oordeelt Hem naar uwe wet !” Zij konden Hem dan in het ongelijk stellen zooveel zij wilden. Maar daar was het den Joden niet om te doen, neen ! op het *leven* van den geze-genden Heere Jezus hadden zij het gemunt en daarom dron-gen zij bij Pilatus te sterker aan, dat hij Hem zou schuldig verklaren. Doch nadat Pilatus Jezus ondervraagd had, moest hij bekennen, geen schuld in Hem te vinden.

„Maar Hij beroert het volk, leerende door geheel Judea, begonnen hebbende van Galilea!” zoo riepen de Joden des te meer. Doch zoodra Pilatus van Galilea hoorde en verstond,

dat Jezus afkomstig was uit het gebied van Herodes, welke ook (bij gelegenheid van het feest) te Jeruzalem was, meende hij zich uit de moeilijkheid, waarin hij gekomen was, te kunnen redden door Jezus naar Herodes te zenden.

Herodes nu, als hij Jezus zag, was zeer verblijd, want hij had reeds lang gehoopt dien Jezus eens te zien, van Wien hij zooveel wonderlijks gehoord had en van Wien hij meende, dat het Johannes de Dooper wel zijn kon, dien hij had laten onthoofden, maar die dan weer opgestaan zou zijn. Herodus hoopte, dat Jezus eenig teeken zou doen, maar hoe hij vraagde ... Jezus zweeg Toen bespotten en verachtten Herodes en zijn krijgsknechten Hem, togen Hem een priesterlijk kleed aan en zoo zond Hem Herodes teleurgesteld terug tot Pilatus. En op denzelfden dag werden Herodes en Pilatus, dis met elkander in vijandschap geleefd hadden, vrienden !

't Is u, om kort te gaan, uit de geschiedenis bekend, dat Pilatus, omdat hij geen schuld in Hem vond, zocht Hem los te laten en hoopte dat het volk, 't welk bij gelegenheid van het Paaschfeest de loslating van één gevangene mocht eischen, Jezus zou kiezen ; maar ook, dat het volk, toen het voor de keuze gesteld wordt : Bar-abbas, den oproermaker en doodslager of Jezus, den Onschuldige; dat het volk den eerste verkoos, zoodat Bar-abbas werd vrijgelaten en Jezus zou gekruisigd worden, Een treffend beeld voor de kerke Gods, die zich leert kennen als een Bar-abbas, een moordenaar en oproerling, doch die door de schuldigverklaring van den Onschuldige vrij uitgaat.

„Weg met Dezen ! Laat Hem gekruisigd worden !” zoo riep de gansche menigte gelijkelijk en nu durft Pilatus niet langer het recht handhaven. Als Pilatus zag, dat hij niet vorderde, maar veeleer, dat er oproer werd en het geroep der schare en der overpriesters geweldiger werd, oordeelde hij, dat hun eisch geschieden zoude. Toen nam Pilatus dan Jezus, en geeselde Hem. Een ontzettende straf was het, die op de ter kruisdood veroordeelden werd toegepast. Ook bij de Joden bestond de geeselstraf, waarvan Mozes had voorgeschreven, dat het aantal slagen nooit de veertig mocht te

boven gaan, zoodat de Joden er later altijd veertig min één toebrachten. Bij de Joden was in de geeseling nog eenige barmhartigheid te bermerken, bij de Romeinen daarentegen niet : bij hen was ten eerste het aantal slagen onbepaald, terwijl bovendien de geesel voorzien was van puntige voorwerpen, waardoor het vleesch van den gestrafte vaneengereten werd. Niet zelden gebeurde het dan ook, dat de ongelukkigen onder de geeseling bezweken. Ongewijde schrijvers verhalen van de gruwelijke geeseling van den Heere Jezus, dat Zijn lichaam zoo werd verwond en gescheurd, dat de ingewanden konden aanschouwd worden. Na de geeseling namen de krijgsknechten een kroon van doornen, die zij Hem op het hoofd zetten, gaven zij Hem een rietstaf in de hand en wierpen zij Hem een purperen mantel om, Hem toeroepende: „Wees gegroet, gij Koning der Joden !”

Hadden in de zaal van Kajafas de krijgslieden het profetisch ambt van den Heere Jezus bespot, was door Herodes en zijn knechten Zijn priesterlijke bediening smaadheid aangedaan, hier bespotten de dienaren van Pilatus Zijn koninklijk ambt.

En ze gaven Hem kinnebakslagen; dat konden zij, nu Hij veroordeeld was, vrij en ongestraft doen, zoodat bewaarheid werd, wat de dichter in Ps. 89 :18 had gezegd :

„Elk kan Hem strafloos tergen.”

In dien desolaten toestand brengt nu Pilatus den Heere Jezus uit tot het volk, zeggende: „Ziet, de Mensch !”

We willen nu achtereenvolgens zien :

10. wat Pilatus met deze woorden bedoelde,
20. wat God in Hem te aanschouwen gaf en
30. hoe Zijn volk door die aanschouwing op 't diepst vernederd en op 't zaligst vertroost wordt.

We hebben daareven gezien, dat Pilatus er toe overging, den Heere Jezus te geeselen, hoewel hij zelf getuigen moest, geen schuld in dezen Mensch te vinden. Hij was dus overtuigd, met een Onschuldige te doen te hebben,

‘t Moet ons dan ook eenerzijds verwonderen, dat Pilatus

de geeseling gelastte. Sommigen meenen, dat hij het deed om de Joden te grieven; anderen oordeelen, dat Pilatus Jezus wilde bespotten en daardoor de Joden gunstiger voor zichzelf stemmen. Doch dit is niet te rijmen met de verklaring van Pilatus zelf aangaande Jezus' onschuld. Neen, veeleer zien we er een laatste poging van Pilatus in, om den Heere Jezus vrij te krijgen. Daarvoor had hij wel reden, want zooals we al zeiden, was hij zeker overtuigd van de onschuld van den Veroordeelde, zoodat het hem als rechter bepaald moeilijk moest vallen, den Joden hun zin te geven. Daarbij zal hij zich beschaamd gevoeld hebben dat hij, die geroepen was het recht te handhaven, het om der Joden wil verkrachtte en wij kunnen er zeker van zijn, dat hij alles in het werk stelde, om dat onrecht te verhinderen. Ondraaglijk zal hem daarbij de houding van den Heere Jezus geweest zijn: die kalmte, die lijdzaamheid, die verdraagzaamheid en dat zwijgen, waarvan de profeet in Jesaja 53 getuigd had: „Als een lam werd Hij ter slachting geleid, en als een schaap, dat stom is voor het aangezicht zijner scheerders, alzoo deed Hij Zijnen mond niet open;” — dat alles zal niet nagelaten hebben, op het gemoed van Pilatus diepen indruk te maken. En wanneer we nu nog bedenken, dat de huisvrouw van Pilatus tot hem gezonden had, zeggende: „Hebt toch niet te doen met dien Rechtvaardige, want ik heb heden veel geleden in den droom om Zijnen wil,” — zouden we er dan nog een oogenblik aan twijfelen, dat Pilatus Jezus zocht los te laten?

Eerst had Pilatus getracht de Joden te kalmeeren en te bewegen, een andere straf op Hem toe te passen; dan, de geheele zaak van zich af te schuiven en Herodes uitspraak te laten doen; vervolgens was zijn hoop gevestigd op de keuze der Joden van den los te laten gevangene en nu is hij ten einde raad. Nog één ding is er, dat uitkomst geven kan: hij zal trachten, bij de Joden medelijden op te wekken.

Misschien zullen hun harten vermurwd worden als zij den Heere Jezus zien, verwond en bebloed; misschien wordt hun toorn gestild; misschien wordt het volk er door geroerd en getroffen! Daar leiden de krijgsknechten

Jezus naar buiten; Hij draagt de doornenkroon, die Hem het hoofd verwond heeft, zoodat het bloed Hem uit de slapen vloeit; de versleten purperen mantel bedekt maar ten deele de striemen en afgrijselijke wonden der geëselagen; een rietstaf is Hem tot scepter in de hand gegeven. Zal het Joodsche volk met ontferming bewogen worden? Zal het misschien tevreden zijn met een zoo diepe vernedering, een zoo lage bespotting en mishandeling? Pilatus hoopt het, als hij het volk toeroept: „Ziet, de Mensch!”

Maar neen! in hun blinde en hartstochtelijke woede blijft hun hart verhard, alle menschelijk en natuurlijk meegevoel ontbreekt ten eenenmale en in plaats van medelijden, barmhartigheid en ontferming te gevoelen, krijten zij het in hun blakende vijandschap uit: „Kruis Hem! Kruis Hem!”

Hoe werd het woord der Schrift hier vervuld, dat de barmhartigheden der goddeloozen wreed zijn! De Joden begeeren hun Koning gekruisigd te zien en als Pilatus dan meent, de handen in onschuld te kunnen wasschen, roepen de Joden hem toe: „Zijn bloed kome over ons en over onze kinderen!”

Met die woorden namen zij de verantwoordelijkheid van den kruisdood des Heeren voor hun rekening. Hoezeer de Israëlieten dan ook die verantwoordelijkheid te dragen hebben en het eenmaal in den dag des oordeels ervaren zullen, dat zij den Heere der Heerlijkheid, hun Koning, verworpen hebben, toch geschiedde dit alles overeenkomstig het raadsbesluit van den Almachtigen Schepper van hemel en aarde. Daarom willen we in de tweede plaats zien, wat de Heere God in Hem te aanschouwen geeft.

We zouden dan zeggen, dat de Heere ons in Hem toont:

1e. *den Mensch, zooals hij geschapen was;*

2e. *den Mensch, zooals hij door den zondeval geworden is;*

3e. *den Mensch, als den vloekdrager der wet.*

De Zone Gods had de menschelijke natuur aangenomen, niet alleen om daarin te lijden, maar ook om daarin de Goddelijke wet te volbrengen, gehoorzaam wordende tot in den dood, ja, tot in den dood des kruises. Maar de zuivere, reine en heilige menschelijke natuur heeft een afkeer van

alle lijden en smart, en is voor die aandoeningen allergevoeligst, omdat alle lijden, alle smart een vruchtgevolg is van de zonde. Daarom moest de Heere Jezus dan ook des te krachtiger en dieper alle smarten, Hem aangedaan, gevoelen, omdat Hij den broederen gelijk geworden was in alles, uitgenomen de zonde.

En door het aanschouwen van dien Mensch worden we teruggeleid tot onzen oorspronkelijken staat. Zóó rein, zóó heilig waren wij uit 's Makers hand voortgekomen ; wij waren geschapen in ware kennis, gerechtigheid en heiligheid, bekwaam om God te dienen en te verheerlijken. Hij was den broederen gelijk geworden in alles, uitgenomen de zonde, zoodat Hij vrijmoedig vragen kon : „Wie uwer overtuigt mij van zonde ?” Hij was de zondeloosheid zelve; doch Hem, die geen zonde gekend of gedaan had, heeft God zonde voor ons gemaakt, opdat wij zouden zijn rechtvaardigheid Gods in Hem. Hij stond daar onschuldig, en toch als de schuldigste aller menschen, omdat Hij de schuld Zijns volks droeg; Hij, die gehoorzaam gebleven was, stond daar als de afvallige en buiten Gods gunst geslotene, omdat Hij beladen was met de ongehoorzaamheid van Zijn volk.

Zoo toont de Heere ons in dien Mensch tevens, wat wij door den zondeval geworden zijn : des doods schuldig; verdoemelijk voor God en ten gevolge daarvan buiten Gods gunst gesloten voor eeuwig en altoos !

„De straf,” zoo getuigt de profeet Jesaja, „die ons den vrede aanbrengt, was op Hem.” Met de schuld had de Heere Jezus ook den vloek aanvaard en de straf, die op de zonde bedreigd was. Al het lijden was een gevolg van die straf. Dat Zijn gezegend hoofd verwond en Zijn lichaam bedekt was met striemen en wonden ; dat Hij straks den kruisdood moest ondergaan; dat alles wijst ons op de straf der zonde, op den vloek der wet, dien Hij te dragen had, zoodat de Heere ons in dien Mensch ook den vloekdrager te aanschouwen geeft. En wanneer nu God Zijn kerk licht geeft in de verborgenheid der verlossing, dan ziet zij dien Mensch daar verwond staan om *haar* zonde, verwond om *haar* overtredingen ; dan verstaat zij, dat het om *harer* ongerechtigheid

wil is, dat de Heere Jezus Zijn hemeltroon moest verlaten en de menschelijke natuur aannemen; dat *zij* door haar zonden Zijn doornenkroon heeft gevlochten en Zijn beker gevuld ; dat *zij* Hem die slagen, die smarten, dat lijden heeft toegebracht ; dat Hij voor haar een vloekdrager moest worden.

Welk een diepe vernedering voor Zijn volk ! Hoe worden ze bij 't aanschouwen van dien Mensch beschaamd en veroetmoedigd ! Bij hen is alle schuld, bij Hem alle liefde ! Maar ook, wat een rijke troostbron voor het volk, dat het heeft leeren verstaan, dat zij uit en van zichzelf onbekwaam zijn tot eenig goed en geneigd tot alle kwaad; dat zij nooit naar God zouden gezocht of gevraagd hebben, maar zouden afgeweken zijn met een eeuwigdurende afwijking, dat de Heere Jezus voor hen een eeu wig-geldende gerechtigheid heeft verworven.

Wanneer de gezegende Heere Jezus aan de kerke Gods in den staat Zijner vernedering wordt voorgesteld en zij door den Heiligen Geest daarin geleid wordt, dan wordt zij op het diepst vernederd. Immers dan wordt voor haar de zonde zonde, en de schuld schuld, zoodat zø met den profeet Jeremia uitroepen : „De kroon onzes hoofds is afgevallen ; o wee nu onzer, dat wij zoo gezondigd hebben.” (Klaagl. 5: 16).

Worden zij bepaald bij Zijn gezegende geboorte, dan wordt het hun een wonder aller wonderen, dat de Heere Jezus hun natuur heeft willen aannemen, om daarin te lijden en te sterven en de gerechtigheid te verwerven.

Hoe zien zij verder in Zijn bloedige besnijdenis een onderpand der geheele verlossing ! Verklaart Paulus niet in Galaten 5: 3, dat een iegelijk, die zich laat besnijden, een schuldenaar is de geheele wet te doen ? Zoo was dan door de besnijdenis van den Heere Jezus verzekerd, dat Hij de gansche 'wet zou volbrengen. Zij worden er ingeleid, dat Hij dat ook voor hen heeft gedaan, zoodat Hij door Zijn dadelijke gehoorzaamheid het recht der wet heeft vervuld. Wanneer zij Hem mogen volgen in Zijn leven op de aarde en er bij bepaald worden, dat Hij alles heeft ontbeerd en getuigen moest :

„De vossen hebben holen, de vogelen des hemels nesten, maar de Zoon des menschen heeft niet, waar Hij het hoofd op neder legge,” dan verstaan zij, dat Hij dat gedaan heeft uit enkele liefde, om voor hen alle zegeningen te verwerven. Ja, de geheele omwandeling des Heeren, Zijn eten en drinken, Zijn slapen en waken, Zijn bidden en worstelen, Zijn strijden en lijden, in één woord alles wat de Heere Jezus gedaan heeft, was uitsluitend borgtochtelijk voor Zijn volk, en zoo volkomen in hun plaats, alsof zij zelven dat alles gedaan hadden.

Maar inzonderheid, wanneer zij den Godmensch krijgen te aanschouwen in den hof van Gethsémané en Hem hooren getuigen : „Mijne ziel is geheel bedroefd tot den dood toe.”

Volk van God, ziet dan uw Borg daar staan met dat bleeke gelaat en dat bedrukte oog door de angst en benauwdheid der ziel. Tot den dood toe bedroefd ! dat is tot het einde toe. Hij kon niet meer bedroefd geweest zijn of Hij ware afgesneden ! En geen wonder ; de gezegende Middelaar stond daar gereed om in te gaan in de eeuwige Godsverlating, gelijk allen onbekeerden eens zal wedervaren.

Hij stond daar beladen met het pak van zonde (zoowel in het algemeen als voor elk van Zijn volk in ‘t bijzonder) voor Zijn Vader, Die nu als Rechter tegenover Hem staat van wege uw schuld, voor Døngene, die een verterend vuur en een eeuwige gloed is, waarbij niemand wonen kan.

Vuurvlammen gaan uit van Zijn troon, donderslagen worden gehoord en alle de verschrikkingen Godes vliegen den zondaar tegemoet. Was het wonder, dat Hij geheel bedroefd was tot den dood toe?

Ziet, Hij scheidt zich een steenworp van de drie dicipelen, die Hem vergezellen in den hof, af en Hij valt op Zijn aangezicht, biddende en zeggende : „Mijn Vader indien het mogelijk is, laat deze drinkbeker van mij voorbijgaan ! doch niet, gelijk Ik wil, maar gelijk Gij wilt.”

Zelfs in de hoogste benauwdheid, volk des Heeren, be-geeft Hem ‘t geloofsvertrouwen niet op Zijn Vader, gelijk Hij den Heere òn hier òn aan het kruis noemt. Hij betoonde zich den oversten Leidsman, den Voleinder des geloofs.

Daar ziet gij, volk des Hoeren, uw Borg met uw zonde

voor God ten gerichte, liggende in het stof des doods, uitgestort als water, en al Zijn beenderen hebben zich vaneen gescheiden ; Zijn hart is als was, het is gesmolten in het midden Zijns ingewands (Psalm. 22 : 15, 16). Daar ligt Hij onder den toorn Gods, de Goddelijke wet stort haar vloek over Hem uit; de angst der hel treft Hem; de pijlen desstans dalen neder, dat alles drukt Hem 't zweet uit de poriën, perst Hem droppelen bloeds af.

Bij 't zien van dat lijden van Jezus, bij 't hooren van Zijn gezucht, kan de ziel het niet uithouden : al de tranen schreit hij dan uit zijn lichaam, door de persing des harten meent hij te sterven vanwege de innige smart, dat hij dat lijden zijn Borg heeft aangedaan.

Worden zij verder bepaald bij Zijn gevangenneming, dan zien zij Hem binden, opdat zij ontbonden zouden worden; daarna bij Zijn zwijgen op de valsche beschuldigingen dan is het, opdat hun mond voor altijd rechterlijk zou ontsloten worden, daar zij anders nooit van Gods lof zouden hebben kunnen getuigen. Ja, Hij werd veroordeeld, door Jood en Heiden, opdat die beiden door Hem zouden kunnen behouden worden. En wanneer zij Hem dan bespot en gegeeseld zien om hun zonde en schuld, zouden zij dan niet op het diepst vernederd en verootmoedigd, ja, in de zelfvernietiging gebracht worden ?

Ja, geliefden, zoolang een mensch niet in 't geheim van 's Høeren lijden en sterven ingeleid wordt, kan hij zeer zeker wel een droefheid kennen, dat hij door zijn zonden God beleedigd heeft; en ook een blijdschap, dat hem om Christus' wil genade geschonken is ; maar eilieve! hij kent niets van dat geheim. Want daar, in dat plaatsbeksleedend lijden en sterven, daar ligt de smart der zonde, die den mensch op het diepst vernederd.

Wanneer de Heilige Geest hen doet verstaan, dat de Heere Jezus in Zijn menschelijke natuur om der zonde wil vernietigd is, worden ook zij in zich zelven vernietigd om de zonden voor eeuwig vaarwel te zeggen en de gerechtigheid te beminnen. Maar dan worden ze ook op 't zaligst vertroost, Juist in het zien, dat de Heere Jezus door Zijn

dadelijke en lijdelijke gehoorzaamheid plaatsbekleedend en schuldovernemend Gods eer verheerlijkt en Jehova's deugden opgeluisterd ; 't recht der wet vervuld heeft naar de regelen van het heiligdom ; met één offerande in eeuwigheid volmaakt, degenen, die geheiligd worden en alzoo in Zijn vernedering het oordeel heeft weggenomen, doch daarna is opgestaan en verheerlijkt aan Gods rechterhand, juist dat vertroost die op 't diepst vernederden 't zaligst. Immers de weldaad, in den staat der vernedering verworven, wordt in den staat der verhooging toegepast en verzegeld. Want dan wordt de Kerk gebracht tot de vrijheid der heerlijkheid der kinderen Gods. Dan is het: „Staat in de vrijheid, waarmede Christus u vrijgemaakt heeft.” Die vrijheid bestaat niet hierin, dat wij om Christus wil gerechtvaardigd zijn door de genade des geloofs ('t geen wel zoo is aan de zijde Gods, dat hun schuld weggenomen is en hun onmiddellijk de gerechtigheid van Christus geschonken is); ook niet hierin, dat de ziel door de daad des geloofs in de vierschaar ziiner conscientie gerechtvaardigd is, want die beide hebben betrekking op den staat en zijn een vrijverklaring van schuld en straf, met een mindere of meerdere bewustheid daarvan door het geloof. De ware vrijheid bestaat hierin, dat we ons door 't geloof niet alleen bewust zijn, dat de schuld is weggenomen en ons het recht des levens geschonken is, maar ook dat we ons bewust zijn finaal van den eersten Adam afgesneden te zijn en overgebracht in den tweeden, Jezus Christus. „Want indien wij met Hem eene plant geworden zijn in de gelijkmaking Zijns doods, zoo zullen wij het ook zijn in de gelijkmaking zijner opstanding.” (Rom. 6:5) Daarom bewegen zij zich in Christus zoo volkomen vrij, dat zij ongehinderd en zonder de minsts veroordeeling of beschuldiging in het heiligdom Gods verkeeren, dus kunnen zij in Christus ten allen tijde voor het aangezicht van hun eigen Vader verschijnen. De ware vrijheid ziet dus niet alleen op den staat, maar ook op den stand.

Maar, zult gij misschien zeggen, de zonde dan ? 't Komt er hier op aan, wel te onderscheiden, We weten van Henoch, dat hij met God wandelde en Paulus zelf getuigt : „Het

leven is mij Christus." Toch zal niemand onzer betwijfelen, of Henoeh en Paulus zonder zonde waren. Maar het is wat anders zonde te hebben, dan zonde te doen. 't Is wat anders, of we tegen de zonde, die in ons woont, wakende en biddende mogen zijn, opdat wij niet in verzoeking vallen; dan dat we de zonden, vooral de hartszonden, koesteren. 't Laatste wordt veel meer gevonden dan het eerste: vandaar de klacht van de kerk, het verbergen achter den ouden mensch en de onheilige wandel in plaats van als een diep afhankelijke, geheel onbekwame onder 't hulpverbeidend opzien tot den Heere de toevlucht te nemen tot Hem, die ons van Gode geworden is tot *wijsheid*, om alle dwalenden, onkundigen en onwetenden den weg te wijzen; tot *reehtvaardig-making*, dus niet alleen met betrekking tot onzen staat, maar ook tot onzen stand; tot *heiligmaking*, om door Zijn koninklijk ambt en Zijn zaligmakende heerschappij zoo in onze harten te wonen, dat er geen plaats overblijft om de zonde te koesteren en er door verlost, verleid en ter neer geworpen te worden, waardoor onze vrijmoedigheid ons ontvalt, de klachten vermenigvuldigen en de vrede onzes harten verstoord wordt; en tot volkomen *verlossing*, om te zien dat wij niet meer leven op aarde omdat *wij* het willen, maar omdat God het wil, en wij krachtens Gods raad, doel en oogmerk, nog niet gemist kunnen worden. Maar zoodra wij Gods raad hebben uitgediend, zal de Heere Jezus ons verlossen van het lichaam der zonde en des doods, 't welk in de groeve daalt tot den jongsten stonde, die door de kerk verbeid wordt en de ziel eeuwig jubelen over dood en graf, hel en oordeel. Geloovigen! dat het u gegeven moge worden uw leven heel anders te beschouwen, dan gij over 't algemeen doet.

„Daarom, broeders! benaerstigt u te meer, om uwe roeping en verkiezing vast te maken: want dat doende zult gij nimmermeer struikelen" (2 Petr. 1: 10.) En tracht daarna volkomen verlost te worden van u zelve, gelijk Paulus, die getuigt, dat hij niet meer leefde, maar Christus in hem; om vervolgens goed verloochend te zijn, dan kunt gij het Lam volgen door Zijn kracht, van hier uit het Mesech tot

op den troon Gods om te oordeelen de twaalf geslachten Israëls. Want uit Christus' lijden wordt niet alleen de diepste vernedering geopenbaard, door zijn gadelooze verhooging ook de zaligste vertroosting.

* * *

TOEPASSING-.

Uit het verband, waarin onze tekstwoorden voorkomen, zagen we, hoe de Heere Jezus bespot en gegeeseld werd, de krijgsknechten Hem een purperen mantel omhingen en een kroon van doornen vlochten en opzetten: en Hem kinnebakslagen gaven. Bij een oppervlakkige beschouwing zouden we in drift en toorn tegen Jood en Heiden ontsteken; zouden we als Jeruzalems dochters, weenen om de pijn van den lijdenden Heere. Maar indien wij aldus het lijden en sterven van den Gezegende beschouwen, is het een bewijs, dat onze oogen voor de geestelijke beteekenis ervan nog niet geopend zijn. Neen, Jood en Heiden waren slechts werktuigen, waardoor het besluit des Heeren werd volvoerd. 't Is evenwel gelijk de profeet Zacharias getuigt: het zijn de wonden, Hem geslagen in het huis van Zijn liefhebbers. Dus het zijn onze zonden en meer bepaald de zonden van Gods uitverkoren en inniggeliefde bruidkerk, die den Heere Jezus uit den hemel gebracht hebben, die Hem die wonden toebachten, die smarten veroorzaakten; daardoor is Hij in den staat van vernedering gebracht.

Derhalve moeten we niet op de Joden of Heidenen zien, maar tot onszelf inkeeren. Wij zullen ervan overtuigd moeten worden, dat het onze zonden zijn; wij zullen er smart over moeten leeren dragen, ze recht leeren beweenen, indien wij ooit werkelijk innerlijke behoefte aan het gezegend bloed van den Heere Jezus zullen leeren gevoelen, om daardoor gereinigd te worden.

En nu komt de vraag tot een ieder onzer: Hebt gij door genade al leeren verstaan, dat het uw zonden zijn, die den Heere Jezus verwond hebben? Zijt gij daaraan reeds door Gods Geest ontdekt? Hebt gij rouw leeren bedrijven

over uw afval? Kent gij de smart der zonde? Zijt gij reeds uit uzelve uitgeleid en gebracht tot den Middelaar des Verbonds ?

Gewis en zeker zult gij moeten leeren kennen, dat gij dat alles door uw zonden hebt teweeggebracht, dat gij door uw zonden God onteerd hebt, door uw daden Hem getergd hebt en oorzaak zijt van dat ontzettende lijden en sterven van den gezegenden Middelaar des Verbonds. Daar komt het voor u en voor mij op aan. Indien wijdaarmede niet eenigermate te doen krijgen, zal het vreeselijk zijn voor ons, te vallen in de handen des levenden Gods. De waarheid getuigt ervan : „Indien zij dit aan het groene hout doen, wat zal dan aan het dorre geschieden ?”

De Heere Jezus wordt hier voorgesteld als het groene hout, over Wien de Vader Zijn toorn heeft uitgestort; wat zal dan aan het dorre hout, d.w.z. aan den onbekeerden mensch geschieden, wanneer hij dus sterft, zooals hij van nature leefde ? Wat zal het dan voor dien mensch te zeggen zijn, als de volle toorn des Almachtigen tot in alle eeuwigheid der eeuwigheden op hem rusten zal? Mochten wij er door genade toe verwaardigd worden, dat onze blinde zielsoogen geopend werden voor den rampzaligen staat, waarin we van nature verkeerden; dat wij hartgrondig van onze zonden overtuigd werden, opdat we een waarachtige droefheid naar God kregen, die een onberouwelijke bekeering tot God werkt en opdat het bloed van den Gezegenden Middelaar onmisbaar en noodzakelijk werd voor onze zonden,

Wij hebben u voorgesteld den reinen Mensch, gelijk hij uit de hand des Makers voortgekomen was ; ook den gevallen mensch, gelijk hij door de zonde geworden is en ten slotte ook den vernieuwden mensch, vernieuwd naar het evenbeeld Gods, en dit zullen we moeten leeren kennen, zal het wel mee ons zijn op reis naar de eeuwigheid. Indien gij daarom nog nooit overtuigd werdt van uw zonden, mocht de Heere u dan nog overtuigen, eer het voor eeuwig te laat zal zijn. Nu is het nog de dag der zaligheid; bedenkt dan, wat tot uw eeuwigen vrede dient,

En nu dat volk, dat overtuigd is van zijn zonde; dat

is een zeer gelukkig volk. Niettegenstaande zij een ziele-smart gevoelen over de zonde en bekennen moeten, dat zij het zijn, die het hart van den gezegenden Heere Jezus verwond hebben, toch zijn zij een gelukkig volk. Al is het, dat zij bekennen moeten den eeuwigen dood verdiend te hebben, nochtans is hun ziel innerlijk verheugd en verblijd, omdat zij hun hope en verwachting op den Heere Jezus gesteld hebben. Zij zijn overtuigd van de grootheid hunner zonde en gaan van wege de veelheid hunner ongerechtigheden in 't stof gebogen voor den Heere. Zij leeren de onmogelijkheid kennen om uit en van zichzelf gezaligd te worden. Welk een rijke troostbron kan voor dezulken worden het lijden en sterven van den gezegenden Borg en Middelaar!

Mocht er maar veel zijn een opwassen in de kennis en genade van onzen Heere Jezus Christus. Doch, helaas! daarvan valt over 't algemeen weinig te bespeuren. Er worden er zeer zeker velen gevonden, die overtuigd zijn van hun zonden, die hun overtredingen voor den Heere hebben beleden en eenigermate de schuldvergevende genade hebben leeren kennen ; die het doodvonnis hebben leeren billijken en voor wie een deur der hope ontsloten is in het dal van Achor . . . . maar waar vindt men een levende behoefte aan de verlossing, die in Christus Jezus is ? Waar een opwassen in de kennis en genade van den Heere Jezus Christus?

De meesten van Gods kinderen hebben nu eenmaal een hope gekregen op de zaligheid, waaruit ze nu leven. Zij zien er naar uit, of de Heere hen bij tijden en oogenblikken niet eens verkwikt, om daaruit voortdurend te kunnen opmaken, of hun beginsel wel uit God is. En zoo leven zij dan weken, maanden, jaren soms voort, zonder eenige vorderingen te maken in den weg van het schuldovernemend Middelaarswerk, Wat is hun oog toch gesloten voor het lijden en sterven van den gezegenden Heere Jezus ! Mocht gij, die daarin leeft en dus uw verloren toestand hebt leeren kennen, in de noodzakelijkheid gebracht worden, opdat gij de heerlijkheid en de diepste diepte van het Goddelijk borgswerk, benevens den troost, die daarin opgesloten ligt, leerdet kennen.

Dan zoudt gij ook meer en meer te strijden en te waken

krijgen tegen de zonde, die ons, ook na ontvangen genade, zoo lichtelijk omringt en gedurig gevangen neemt.

Want het kan niet anders, dan hoe dieper wij ingeleid worden in het lijden en sterven van den Heere Jezus en zien mogen, wat onze zonden Hem gekost hebben, des te meer zal de zonde haar kracht verliezen.

Wanneer wij dat daadzakelijk in onze harten ondervinden, zullen wij ook meer en meer van onszelven verlost worden en het Lam volgen, waar het ook henen gaat.

Daarom bekommerden onder ons, mocht gij uit uzelf uitgeleid en door den Heiligen Geest ingeleid worden in het verlossingswerk van den Heere Jezus opdat gij Hem mocht kennen als Dengene, Die de straf heeft gedragen en den vloek heeft weggenomen, en opdat gij bekleed moogt worden met de kleederen des heils en den mantel der gerechtigheid.

„Ziet, de mensch !” Daaruit heeft dan de Kerke Gods bij oogenblikken de zalige vertroosting, als zij mag zien de verlossende liefde van Hem, Die nu aan de rechterhand des Vaders voor hen niet alleen een biddende, maar ook een dankende Hoogepriester is.

Mocht de Heere God ons dan maar veel inleiden in het Borgswerk van den gezegenden Middelaar, opdat wij vervuld werden met den vrede Gods tot roem Zijns naams, tot troost en blijdschap onzer zielen en tot stichting Zijner gemeente.

Geve de Heere dat om Zijns verbonds wille. Amen !

III.

„Jesús de Nazarener, de Koningh der Joden.”
Johannes 19 : 19b.

Onder de bevelen, die Mozes van den Heere ontving met betrekking tot de kleeding van den Hoogepriester (welke bevelen gij kunt vinden in Exodus 28) komt ook de opdracht voor tot het vervaardigen van een plaat van louter goud, waarin gegraveerd moesten worden deze woorden : „*De Heiligheid des Heeren.*” Die gouden plaat moest dan met een hemelsblauwen snoer bevestigd worden aan de voorzijde van de muts des Hoogepriesters en, zoo lezen wij in vers 38. „zij zal op het voorhoofd van Aäron zijn, opdat Aäron drage de ongerechtigheid der heilige dingen, welke de kinderen Israels zullen geheiligd hebben, in alle gaven hunner geheiligde dingen; en zij zal geduriglijk aan zijn voorhoofd zijn, om henlieden voor het aangezicht des Heeren aangenaam te maken.”

Aäron moest dus die plaat dragen, om de kinderen Israels voor het aangezicht des Heeren aangenaam te maken; want van wege hun zonde waren zij den Heere onaangenaam, onheilig, onrein en de offeranden, die zij den Heere brachten, konden dus zonder tusschenkomst van den Hoogepriester den Heere evenmin welgevallig wezen : Jehova kan met het onheilige en onreine geen gemeenschap hebben.

Door die gouden plaat aan het voorhoofd van Aäron werden de Israëlieten er opgewezen, dat zij alleen door de tusschenkomst van den Hoogepriester den Heere aangenaam konden zijn.

Dit nu is een symbool van den Middelaar des Verbonds, die eenmaal als de Hoogepriester Zijns volk zou geopenbaard worden. Wanneer Jehova ons in onszelven aanziet, dan zijn wij onreine, onheilige schepselen, met wie de Heilige Israëls geen gemeenschap hebben kan en dan zijn al onze verrichtingen, al onze gebeden en smeekingen a.h.w. een stank in

Zijne neusgaten ; maar indien wij verwaardigd worden aangezien te worden in den eenigen Hoogepriester des Nieuwen Verbonds, die de Heiligheid zelve was, dan is niet alleen onze persoon, maar dan zijn ook alle verrichtingen en gebeden in **Hem** geheiligd en derhalve ook aangenaam voor het aangezicht des Heeren.

Niet alleen onze persoon, maar ook al onze verrichtingen. En wel dit laatste als een gevolg van het eerste. Dit blijkt duidelijk uit de geschiedenis van Kaïn en Abel. We lezen immers in Gen. 4 : 4b „de Heere zag Abel en zijn offer aan” en in ‘t volgende vers : „Maar Kaïn en zijn offer zag Hij niet aan.” Omdat Abel aangenaam was in de oogen des Heeren, vandaar was zijn offer het ook ; terwijl Kaïns offer geen genade vond in Zijne oogter, omdat de persoon Hem niet geheiligd was.

Dienovereenkomstig heeft de Heere tijdens Zijn omwandeling op aarde geleerd : „Maak eerst den boom goed, dan zal ook de vrucht goed Wezen, want een goede boom kan geen kwade vruchten voortbrengen.”

Toeh ! Wij zijn van nature allen in den staat der zonde ; onrein en onheilig voor God ; daarom kan de Heere der heirscharen geen gemeenschap met ons hebben, tenzij wij gereinigd en geheiligd worden, door den Hoogepriester Jezus Christus, van onze eigene, doode werken om den levenden God te dienen.

Die noodzakelijkheid wenschen wij met elkander na te gaan, door te letten op het opschrift, dat de gezegende Hoogepriester des Nieuwen Verbonds boven het hoofd kreeg, toen Hij Gode den Vader de eenige, volmaakte en heilige offerande Zijns lichaams bracht aan het kruis, welk opschrift we vinden in Johannes 19: 19b:

„Jezus de Nazaréner, de Koning der Joden”.

De vorige maal zagen we, hoe Pilatus alles in het werk stelde om de Heere Jezus te verlossen uit de handen van het Joodsche Sanhedrin; dat we zelfs de onrechtvaardige geeseling als een middel daartoe moeten beschouwen, omdat Pilatus hoopte, dat wanneer ‘de Joden Hem met wonden over-

dekt en in het spotkleed gehuld, zouden zien, met ontferming zouden bewogen worden. Maar wij zagen ook, hoe het : „Ziet, de Mensch !” van Pilatus op de onbarmhartige Joden geen anderen invloed uitoefende, dan dat zij des te meer riepen. „Kruist Hem, kruist Hem !” Alle pogingen, die Pilatus aangewend had, waren mislukt en nu bezweek hij voor het aandringen der Joden : „Toen oordeelde Pilatus, dat hun eisch geschieden zou ; en hij gaf Jezus over tot hunnen wil ;” opdat Hij gekruist zou worden.

Wij wenschen dan nu te letten op :

10. de uitleiding van den Heere Jezus Christus :

20. de kruisiging, en

30. het opschrift aan het kruis.

Nadat zij den Heere Jezus bespot hadden, deden zij Hem den purperen mantel af, en deden Hem zijn eigen kleederen aan, en leidden Hem uit om gekruisigd te worden naar den heuvel van Golgotha. Nu was het bij de Romeinen de gewoonte, dat de ter kruisdood veroordeelden hun eigen kruis droegen ; en zoo moest ook de Heere Jezus Zijn kruis op Zich nemen en begaf men zich naar de plaats genaamd Golgotha. Naar alle waarschijnlijkheid was de Heere Jezus door de geeseling zeer afgemat en vreesden de Joden, dat Hij onder het kruis bezwijken zou, Daardoor zouden zij dan hun spotzucht niet kunnen botvieren.

Daarom drongen zij eenen Simon van Cyréne, die daar voorbijging, komende van den akker, dat hij Zijn kruis droeg. Men weet niet met zekerheid, of Simon van Cyréne het geheele kruis gedragen heeft of slechts het achterste gedeelte ; de Waarheid zegt ons alleen ; zij dwongen hem het kruis achter Hem te dragen. Toeh ! daarin ligt veel opgesloten.

Want het is niet alleen een Simon van Cyréne, die gedwongen moet worden om het kruis te dragen, ieder mensch is van nature onwillig om een kruisdrager te zijn, het gaat tegen vleesch en bloed in. In den eersten weg wordt vaak zoo gemakkelijk gezegd, dat men den Heere zal volgen door bezaaide en onbezaaide velden, door eer en door oneer, door goed en kwaad gerucht, maar het wordt spoedig ervaren, dat onze natuur tegen het kruisdragen gekant is. Neen,

Toeh, niemand is een kruisdrager van nature: zullen wij ons kruis gewillig opnemen en vroolijk dragen achter den Heere, dan moeten wij kruisdragers gemaakt worden. Mocht iemand nu soms opmerken, dat de Heere Jezus dan het kruis niet gedragen heeft, dan stemmen we dat dadelijk toe; want de Heere heeft wel het kruislijden voor de kerke Gods ondergaan, zoodat zij daarvan bevrijd is; het kruisdragen evenwel heeft Hij voor haar achtergelaten. Wij zullen dus allen kruisdragers achter den Heere moeten zijn, want degenen, die het pad van Gods geboden wenschen te loopen, hebben die nalatenschap van den Heere Jezus te aanvaarden. Zoo is er dan niemand van Gods volk, of hij krijgt een kruis te dragen : de één een zwaarder kruis dan de ander, de één een inwendig, voor het oog van de wereld verborgen kruis, de ander een uitwendig kruis van verdrukking of vervolging.

Evenwel, zalig hij, die verwaardigd wordt een kruisdrager achter Jezus te zijn.

Jezus dan werd uitgeleid naar Golgotha, en een groote menigte van volk en van vrouwen volgde Hem, welke ook weenden en Hem beklaagden, Zeer zeker is er verschil geweest in het weenen der vrouwen. 't Grootste gedeelte zal wel geweend hebben uit medelijden en door aandoening; waarschijnlijk waren er onder die vrouwen ook, die door den Heere Jezus beweldadigd waren op de een of andere wijze, zoodat zij schreiden bij de gedachte aan het gemis van hun Weldoener, en dan waren er zeker ook dicipelinnen des Heeren, dit: uit waarachtige droefheid weenden. Zoo werden er dan verschillende tranen gestort. En Jezus, zich tot die weenende schare keerende, zeide: „Gij dochteren van Jeruzalem ! weent niet over mij, maar weent over u zelve en over uwe kinderen. Want ziet, er komen dagen, in welke men zeggen zal : Zalig zijn de onvruchtbaren en de buiken, die niet gebaard hebben, en de borsten, die niet gezoogd hebben, Alsdan zullen zij beginnen te zeggen tot de bergen : Valt op ons ; en tot de heuvelen ; Bedekt ons. Want indien zij dit doen aan het groene hout, wat zal aan het dorre geschieden ?”

Welk een ontzettend oordeel kondigt de Heere Jezus hier Jeruzalem aan ! Wat een reden voor de dochteren van Jeruzalem, om over zichzelf en haar kinderen te weenen! „Want”, zoo spreekt Hij, „indien zij dit doen aan het groene hout, wat zal aan het dorre geschieden ?” De Borg van het genadeverbond, de zonde van Zijn volk op zich genomen hebbende, gaat gebukt onder het rechtvaardig oordeel Gods en moet vanwege die rechtvaardigheid al dat lijden en al die smart ondergaan : maar wat zal het dan eens te zeggen zijn voor al diegenen, die het Evangelie van Jezus Christus ongehoorzaam geweest zijn en op wie de toorn des Almachtigen naar Zijn rechtvaardig oordeel tot in alle eeuwigheid zal blijven rusten ?

Jeruzalem, de stad des vredes, had Hem, die de ware Vrede en het Licht is, verworpen; in plaats daarvan zou oordeel en duisternis over haar komen. De Joden hadden te voren geroepen : „Zijn bloed kome over ons en over onze kinderen” ; zij hadden den Messias verworpen : vandaar het oordeel Gods over hen,

Toeh ! zoo gaat het altijd. Wanneer wij het Licht verwerpen, halen wij het oordeel Gods over ons, een oordeel tot het betoonen van de straoefenende gerechtigheid over ons. Och, dat wij toch met hemelsche wijsheid bestraald mochten worden, dat wij alzoo het Licht niet verwierpen, opdat wij voor de oordeelen Gods bewaard bleven !

Wij wenschen nu in de tweede plaats te letten op de kruisiging zelve.

En toen zij kwamen aan de plaats, genaamd Hoofdscheelplaats, kruisigden zij Hem aldaar. Toeh! wie zal in staat zijn te beschrijven, hetgeen daar op dien kruisheuvel geschiedde? Hij, de Zone Gods, de Heere der Schepping, die met één wenk de gansche schepping in het niet kon doen verzinken, nu vleesch en bloed aangenomen hebbende, wordt daar aan het hout der vervloeking genageld, en dat voor een volk, dat den eeuwigen dood en het oordeel verdiend had.

Met elken slag dringen de nagelen dieper in de handen en voeten en stroomt het bloed heviger uit de wonden. En

als dan straks het kruis opgericht is en de gezegende Heere Jezus met het gelaat naar de brandende zon gekeerd is, wie zal dan de diepte van dat lichamelijk lijden peilen? Maar, Toeh! nog was dat niet genoeg! Bij dat lichamelijk lijden komt nog een ontzettende verzoeking des Satans. Vroeger, in de woestijn, was de Heere Jezus tevergeefs door Satan verzocht en toen, zoo lezen we in Lucas 4: 1, week hij van Hem voor een tijd. Want nu, door den mond der farizeën en schriftgeleerden, verzocht hij Hem andermaal, zeggende; „Anderen heeft hij verlost, hij kan zichzlfen niet verlossen. Indien Hij de Koning Israëls is, dat Hij nu afkome van het kruis en wij zullen Hem gelooven. ‘Hij heeft op God betrouwd: dat Hij Hem nu verlosse, indien Hij Hem wel wil! want Hij heeft gezegd : Ik ben Gods Zoon.’” Hoe verzwaarde hier het een het ander!

Inmiddels hebben de krijgsknechten, naar luid van Psalm 22: 19, het lot geworpen over de kleeding van den Heere Jezus en die onder elkander verdeeld.

Zij hadden het kruis van den Heere Jezus geplaatst tusschen die van twee moordenaars, om daar a.h.w. mede aan te geven, dat Hij de grootste der zondaars was. Maar, Toeh! er was meer in verborgen. Immers, een van de kwaaddoeners, die gehangen waren, lasterde Hem, zeggende. „Indien Gij de Christus zijt, verlos uzelfen en ons.” Maar de andere bestrafte hem en bad: „Heere, gedenk mijner als Gij in Uw koninkrijk zult gekomen zijn!” waarop hij door den Heere Jezus werd zalig gesproken. In de eerste plaats een symbool, Toeh! hoe eenmaal de Zone Gods in den dag aller dagen, wanneer Hij zal wedergekomen zijn op de wolken des hemels om te oordeelen, hoe Hij dan een volk ter rechter- en een schare ter linkerzijde hebben zal, en hoe Hij tot het eene zal zeggen: „Komt in, gij gezegenden des Vaders, en beërf het Koninkrijk, dat u bereid is van voor de grondlegging der wereld” en tot de andere: „Gaat weg van mij, gij vervloekten, in het eeuwige vuur, hetwelk denduivel en zijn engelen bereid is!” En in de tweede plaats blijkt daaruit, dat al meenden de Joden, dat zij nu triumfeerden, desniet-tegenstaande de gezegende Heere Jezus zich aan het kruis

openbaarde als de Machthebbende en dat, ook toen de Heere Jezus aan het kruis hing, de Goddelijke natuur niet van Zijn menschelijke natuur gescheiden was.

Daar hing dan de gezegende Middelaar: de aarde had Hem uitgeworpen, de hemel wilde Hem niet ontvangen; zoo staat hij daar als het uitvaagsel der menschheid tusschen hemel en aarde. Hij was tot een vloek geworden, omdat Hij de zonden en schuld van Zijn kerk op zich genomen had, om die kerk van den vloek te verlossen, gelijk ook Paulus zegt in 2 Cor. 5: 21. „Want Dien, Die geen zonde gekend heeft, heeft Hij zonde voor ons gemaakt, opdat wij zouden worden rechtvaardigheid Gods in Hem,” en in Gal. 3: 13. „Christus heeft ons verlost van den vloek der wet, een vloek geworden zijnde voor ons: want er is geschreven : Vervloekt is een iegelijk die aan het hout hangt.” De Heere Jezus is dus een vloek geworden, om dien van Zijn kerk weg te nemen en ze weer in de gemeenschap met God te doen deelen.

Letten we nu in de derde plaats op het opschrift. ‘t Was bij de Romeinen de gewoonte, den kruiselingen een opschrift te geven, opdat ieder, die iets ten goede van den veroordeelde mocht weten, dit aan de overheid kon bekend maken, waardoor zij dan onschuldig verklaard of althans van de kruisstraf ontheven werden. Pilatus schreef dan ook een opschrift voor den Heere Jezus. ‘t Is bekend, dat de verklaringen van de eerste drie evangelisten aangaaude dat opschrift niet eensluidend zijn. Aangezien evenwel àe apostel Jonannes de laatste getuige bij het kruis was, kan hij het ook het best gezien hebben. Sommigen zijn van meening, dat Pilatus dat opschrift schreef om de Joden te grieven ; en anderen meenen, dat het Pilatus te doen was, om in de gunst des keizers te komen. We kunnen evenwel de bedoeling van Pilatus buiten beschouwing laten en zeggen, dat wat hij van den Heere Jezus verklaarde, waarheid was. Hij was de Koning der Joden, de van God gegeven en gezalfde Koning om over Israël en al Zijn volk tot in eeuwigheid te regeeren. Zoo blijkt dus ook uit dit opschrift van Pilatus de leiding der Goddelijke voorzienigheid.

Het opschrift was geschreven in drie talen: in de He-

breeuwsche taal, d.i. in de taal van den Bijbel; in de Grieksche taal of die der wijzen ; en in het Latijn, n.l. de taal der machtigen. Of wilt ge het anders ? in de taal der religie, in die der beschaving en in die der staatkunde.

En ook dit was niet buiten de leiding des Heeren. Dat het opschrift, in het Hebreeuwsch was, wijst er op, dat de Heere Jezus Koning was van Zijn kerk, Zijn duurgekochte gemeente; Hij is Koning over allen, over rijken en armen, over aanzienlijken en geringen, over alle standen uit het maatschappelijk leven : vandaar het opschrift ook in 't Grieksch ; en dat nu het opschrift bovendien in het Latijn geschreven was, geeft ons te verstaan, dat Hij is de Koning der Koningen, de Heere der Heeren, Die troont boven alle vorsten en machtigen der aarde, door Wien koningen regeeren. Het ligt voor de hand, dat Pilatus het opschrift in drie talen schreef, opdat een iegelijk, die in Jeruzalem was, zoowel Jood, als Griek en Romein, het zou kunnen lezen.

„Jezus de Nazarener, de Koning der Joden”, zoo luidde het opschrift, en daarin werd zijn ambt en bediening uitgedrukt. Immers droeg Hij dien naam, omdat Hij Zijn volk zalig maakt van hun zonden. Hij is de rechtvaardige Spruit, die de Heere aan David verwekken zou, welke als Koning zou regeeren, voorspoedig zou zijn en recht en gerechtigheid zou doen op de aarde. (Jer. 23: 5) Hij is het rijsje, dat voortkomen zou uit den afgehouden tronk van Isaï, op Wien de Geest des Heeren, de Geest der wijsheid en des verstands, de Geest des raads en der sterkte, de Geest der kennis en der vreeze des Heeren rusten zou (Jesaja 11 :1, 2.) Hij is het, die de armen met gerechtigheid zal richten en de zachtmoedigen des laads met rechtmatigheid zal bestraffen, maar Die met den adem Zijner lippen den goddelooze zal dooden. (Jesaja 11 : 4). Daarom driewerf gelukzalig, wie den Heere Jezus mag leeren kennen zooals het opschrift Hem noemt : als zijn Koning en Zaligmaker.

Dan regeert Hij over hun harten en bestiert Hij hen in al hun gangen. Dan verlost Hij hun zielen van de schuld der zonde. Dan mogen zij Hem aanbidden en verheerlijken als hun Koning niet alleen in hun persoonlijk, maar ook in

hun huiselijk en maatschappelijk leven. Dan hebben zij Hem noodig in elken weg, op elk terrein des levens.

Toeh! Mochten wij allen er toe verwaardigd worden den Heere Jezus zoo te benoodigen, opdat wij mochten leven tot eer en verheerlijking Zijns naams, tot vrede en zalige blijdschap onzer zielen. Geve de Heere om Zijns verbonds wille ons dat te ervaren.

* * *

TOEPASSING.

Het komt er, M. H! bij het borgswerk des Heeren op aan, of het lijden en sterven van den gezegenden Middelaar voor mij en voor u, d.w.z. voor ons persoonlijk geldt. Dàt het eenmaal geschied is, is ons bekend. Wij weten, dat Hij heeft geleden, is gekruisigd, gestorven en begraven, en dat Hij is opgestaan uit de dooden, maar nu komt het er op aan, of Hij dit gedaan heeft tot verlossing van ons persoonlijk. Immers wat baat het ons, of wij dit uit de historie weten, indien wij daar geen profijt van hebben voor onze ziel? Die wetenschap kan ons niet in het Koninkrijk der hemelen brengen! 't Is dus een allesbeslissende vraag, M. H! Onze grondslag moet houdbaar zijn voor de eeuwigheid.

En wanneer er nu over het lijden en sterven van den Heere Jezus gesproken wordt, dan zou alle menschelijk meegevoel bij ons uitgebluscht moeten zijn, indien ons dat koud en onaangedaan liet. Maar, M. H! onze gevoeligheid en aandoening kan toch niet de grond onzer zaligheid zijn. De Heere Jezus Zelf roept den weenenden vrouwen toe: „Weent niet over Mij, maar weent over u zelve!” En dat kan niet achter blijven, Toeh!, wanneer wij door Gods Geest overtuigd worden van onzen verloren staat, en leeren verstaan, dat wij tegen God gezondigd hebben en deden, wat kwaad is in Zijn oogen, zoodat wij als verlegen menschen leeren uitroepen: „Wat moet ik doen om zalig te worden?” Wij moeten ons leeren kennen als reddeloos verloren in ons zelve, zullen wij, als gansch hulploozen tot Hem vlieden, Die denzulken ten Redder wil zijn. Er moet dus in onze harten plaats gemaakt worden voor den Heere Jezus. Immers

is Hij gekomen om te zoeken en zalig te maken wat verloren is. Indien dan de Heere God zelve ons ontdekt heeft aan onzen verloren staat, zal Hij ook den weg der zaligheid ontsluiten, tot waarachtigen troost voor onze zielen. Want gewis en zeker zal de Heere Jezus zich openbaren als de schuldovernemende Borg en Middelaar aan al de *genen*, die hartgrondig ontdekt zijn.

Wij hebben onszelven dan in de eerste plaats af te vragen, of wij door Gods genade ontdekt zijn aan onszelven. Zoo niet, dan kunnen we ook nooit deelen in den waarachtigen troost, die een vrucht is van het verzoenend lijden en sterven van den Heere Jezus. Dat de Heere ons dan nog ontdekke en bekend make met onzen verloren toestand, op dat er in onze ziel een nood geboren worde, waaruit wij tot Hem kregen te roepen. Dan zegt de Heere in Zijn Woord : „Op uw noodgeschrei deed ik groote wonderen.”

M. H! Het gevaar tot misleiding van onszulven is zoo groot, vooral, indien wij onder de waarheid opgegroeid zijn, er dagelijks in onderwezen worden en er onder verkeereren. Immers dan weten wij zoo goed, dat wij zondaars zijn, en dat wij schuldig staan tegenover den Heere. 't Kan zelfs wezen, dat wij onder de prediking van Gods Woord aangedaan waren en er wel eens een traan in het oog kwam. En dan maken wij daar een grond van, waarop wij de eeuwigheid durven aandoen en die toch waarlijk de eeuwigheid niet verduren kan. Zoo misleiden wij dan onszelven.

Neen! M. H! wie wij ook zijn mogen, of wij openbaar in de zonde leven of geleefd hebben, dan of wij deugdzaam en braaf leven, wij moeten allen leeren kennen, dat wij van God zijn afgevallen en den satan toegevallen; en dat wij in de onmogelijkheid verkeereren, om ons weer met God te verzoenen, En dan, als wij in de rechte onmogelijkheid verkeereren om met God vereenigd en bevredigd te worden, dan wil Hij een weg in den gekruisten Immanuel ontsluiten en den zaligen troost van Diens verzoening doen ondervinden in onze zielen.

Zonder tusschenkomst van dien Hoogepriester kan God met ons, onheilige en onreine schepselen, geen gemeenschap

hebben, **zoals** we gezien hebben. Wij moeten overgeplant zijn in den gezegenden Christus, wij moeten, zullen wij ons zelven niet misleiden voor de eeuwigheid, wedergeboren worden. Indien wij dat dan nog missen, mocht de Heere er ons dan aan ontdekken, opdat we nog heden mochten bedenken, wat tot onzen vrede dient. Nu is het nog de wel-aangename tijd, nog de dag der zaligheid. Morgen kan het voor eeuwig te laat zijn! Nu kunnen wij nog bekend gemaakt worden met den eenigen naam, die gegeven is onder den hemel, waardoor wij moeten en kunnen zalig worden. Indien wij ons dan bedriegen, wij doen het willens en wens, want wij behoeven ons niet te misleiden. Dat wij ons dan recht kregen te onderzoeken, of onze weg goed is voor den Heere en binde de Heere het Zelve op uw harten.

En nu degenen, die de Heilige Geest aan zich zelven ontdekt heeft. Zij zijn verwaardigd door Gods genade twee zaken te leeren kennen : hun verloren staat en de onmogelijkheid om zich tot God te bekeeren. De kennis van hun verloren toestand doet hen zuchten tot God, maar zal ook oorzaak zijn, dat zij zich keeren tot het werkverbond om de breuk te herstellen. Doch dan worden zij door den Geest Gods er aan ontdekt, dat er uit de werken der wet geen vleesch voor God zal gerechtvaardigd worden en krijgen zij hoe langer hoe meer te verstaan, dat er een weg buiten hen moet ontsloten worden. En als de Heere dien weg ontsluit, wordt er voor hen een deur der hope geopend in het dal van Achor. Zij wisten van te voren wel, dat er een Zaligmaker voor zondaren geopenbaard was, maar zij konden nooit gelooven, dat het ook voor hen zou zijn. Wanneer de Heere niet zoo goed was, voor diegenen, wien de noodzakelijkheid van een weg buiten hen geopenbaard is, den weg in Christus te ontsluiten, dan zouden die zielen zeker omkomen. Dan krijgen zij echter te zien dat er mogelijkheid bestaat om weer met God verzoend te worden en dat hun schuld uitgedelgd kan worden door den eenigen Hoogepriester Jezus Christus; dan verstaan zij niet alleen, dat Hij gekomen is om zondaren zalig te maken, maar mogen zij ook gelooven, dat Hij ook hen kan en wil zalig maken ; dat Hij

dus volkomen voor hen aan het recht Gods heeft voldaan en een eeuwig-geldende gerechtigheid heeft verworven ; dan wordt dat door de werking des Heiligen Geestes aan hun harten toegepast en verzegeld en zij volkomen in de gunste Gods hersteld. 't Is dan met hen, gelijk de apostel Paulus getuigt : „ Wij dan, gerechtvaardigd zijnde uit het geloof, hebben vrede bij God, door onzen Heere Jezus Christus.” (Romeinen 5: 1). Zij gevoelen, dat gelijk Jehova Zelve getuigt in Zijn woord, Hij nooit meer op hen toornen of schelden zal.

Mocht de bekommerde kerk dan uit haarzelve worden uitgeleid en ingeleid in het Borgswerk van den gezegenden Middelaar des Verbonds ; en mochten zij, die den Heere Jezus Christus voor zich persoonlijk hebben leeren kennen als hun schuldovernemenden Borg en Middelaar en daardoor den vrede met God, die daaruit voortvloeit, ontvingen, mochten die dan tot eer en verheerlijking Zijns naams leven en mochten zij dien eenigen Hoogepriester noodig hebben als Koning over hun hart, in hun huiselijk en maatschappelijk leven, opdat wij te zamen mochten verkeerē tot stichting der gemeente des Heeren en ter eere en verheerlijking Gods.

Geve de Heere dat om Zijns Verbonds wille ! Amen.

IV.

„Ende na acht dagen waren sijne dicipelen wederom binnen, ende Thomas met haer:(ende) Jesus quam als de deuren gesloten waren, ende stont in het midden, ende seyde: Vrede zij ulieden!

Daerna seyde Hij tot Thomam, Brengt uwen vinger hier, ende siet mijne handen; ende brengt uwe hant, ende steektse in mijne zijde: Ende en zijt niet ongeloovigh, maar geloovigh.

Ende Thomas antwoordde ende seydo tot hem: Mijn Heere en mijn God!

Jesus seyde tot hem, Omdat gij mij gesien hebt, Thoma, so hebt gij geloofd; saligh (zijnse) die en niet sullen gesien hebben, ende (nochtans) sullen geloofd hebben.”

(Johannes 20:26 – 29.)

„De Heere is waarlijk opgestaan, en is van Simon gezien.” Dat was de zalige vertroosting voor het bedrukte gemoed van de dicipelen en dicipelinnen des Heeren. Zullen wij evenwel de zalige kracht daarvan in onze onsterfelijke zielen ondervinden, dan is het niet voldoende, te weten dat de Heere waarlijk is opgestaan en dat Hij van Simon gezien is, maar dan moet Hij ook van ons gezien zijn.

Wat zouden er, wanneer wij aan u, volk des Heeren, vroegen: „Is Hij ook van u gezien?“, wat zouden er dan velen zijn, die daarop ontkennend moesten antwoorden. Doch indien wij een trapje lager kwamen en vroegen: „Hebt gij geen begeerte, Hem te zien, die U zaliggemaakt heeft, die voor u aan het vloekhout des kruises genageld is, die voor u spot en smaad gedragen heeft, ja, voor u den dood is ingegaan, die gelijk de profeet Jesaja (53:5) getuigt, „om uw overtredingen is verwond, om uw ongerechtigheden is verbrijzeld,“ die voor u Zijn hemeltroon heeft verlaten en op deze zondige aarde nederkwam, opdat Hij u zou zaligmaken van uw zonden?”

Op die vraag zouden zeker velen getuigen, dat zij begeerte hebben, dien verheerlijkten Koning te aanschouwen; maar

er zouden er ook gevonden worden onder Gods volk, die van den Heere afgeweken zijn en voor wie de Heere Jezus geen gestalte heeft, dat zij Hem zouden begeeren. (Jes. 53: 2)

Zoo zien wij, M. H! dat er drieërlei stadium kan zijn in de harten van Gods volk: 1o kan het zijn, dat de steen van het hart is afgewenteld, de zegelen verbroken zijn en de Heere Jezus voor hen is opgestaan; 2o is het mogelijk, dat zij den Heere nog niet hebben ontmoet, al is Hij opgestaan; 3o kan het wezen, als zij afgeweken zijn, dat zij geen gedaante of heerlijkheid in Hem zien, dat zij Hem zouden begeeren.

Dat zien van den Heere Jezus, dat ontmoeten van dien Koning kan verschillende uitwerking hebben op anderen, die dat voorrecht nog niet hadden. 't Kan moedeloosheid verwekken, zoodat de ziel zegt: „'t Zal mij niet gebeuren !” en dan gaan zij door de moedeloosheid bij de pakken nederzitten. 't Kan ook afgunst verwekken. waardoor zij a.h.w. zouden vragen : „Waarom heeft hij den Heere wel gezien en ik niet?” Deze en andere vormen van ongeloof krijgen soms de overhand in de harten van Gods volk. Doch M. H! al is het ongeloof nog zoo sterk, toch wordt het geloof er niet van overwonnen. Integendeel: het geloof overwint het ongeloof en dat wenschen we in dit morgenuur nader te overwegen, wanneer wij u bepalen bij Johannes 20: 26, 29.

Er is, M. H! een groot onderscheid tusschen het ongeloof in den natuurlijken mensch en dat in de harten van Gods kinderen. Dat onderscheid openbaart zich helder en klaar in den wedergeboren mensch.

Het ongeloof is de oorzaak van de zorgeloosheid en dat de mensch stijf zit op den droesem zijner zorgeloosheid. (Zef. 1: 12.) Het ongeloof in het hart van den wedergeboren mensch houdt het geloof a.h.w. gevangen, maar toch blijft het geloof levend, want wat God levend gemaakt heeft, zal niet sterven of te niet gemaakt worden. 't Is daarom met het geloof in de harten der geloovigen als met iemand, die tegen zijn wil in de gevangenis gezet is en wenscht, dat de deuren der gevangenis ontsloten mogen worden en hij in vrijheid

gesteld. Dat is de innerlijke begeerte van Gods volk, zoodat zij met den dichter uitroepen: (Ps. 142: 7.)

Voer mij uit mijn gevangenis,
 Tot roem Uws Naams, die heerlijk is;
 Dat mij 't rechtvaardig volk omring',
 En vroolijk van Uw weldaan zing'.

Zoodra de Heere het geloof uit de gevangenis verlost en hetzelfde versterkt, komen zij tot de blijdschap en vrede der kinderen Gods.

Naar aanleiding onzer tekstwoorden wenschen wij dan uw aandacht te bepalen bij:

1e. het ongeloof in de harten der geloovigen.

2e. de werking van dat ongeloof.

3e. het geloof, dat het ongeloof overwint.

4e. de zalige troost, die daardoor in het hart gewerkt wordt.

De persoon, M. H! over wien in onze tekstwoorden sprake is, was een der elven, n.l. Thomas Didymus, 't welk is overgezet zijnde, tweelingsbroeder.

Die naam past voor elk mensch, die door Gods genade wedergeboren is en die met een Rebekka, toen zij zwanger was van haar tweeling, moet uitroepen: „Hoe ben ik aldus?

Hij heeft immers naast zijn oude, ook een nieuwe natuur van God ontvangen: hij is een tweemensch geworden. Die staat wordt duidelijk beschreven in Romeinen 7, waar Paulus zegt: Zoo vind ik dan deze wet in mij, als ik het goede wil doen, dat het kwade mij bijligt. Het willen is wel bij mij, maar het volbrengen vind ik niet, Want ik heb een vermaak in de wet Gods, naar den inwendigen mensch; maar ik zie een andere wet in mijne leden, welke strijdt tegen de wet mijns gemoeds en mij gevangen neemt onder de wet der zonde, die in mijn leden is. Ik ellendig mensch! wie zal mij verlossen van het lichaam dezès doods?" Ook in den brief aan de Galaten (hoofdst. 5.) spreekt de apostel er van, als hij zegt: „Het vleesch begeert tegen den Geest, en de Geest tegen het vleesch; en deze staan tegen elkander, alzoo dat gij niet doet, hetgeen gij wildet." Die strijd tusschen vleesch en Geest kan niet uitblijven, indien de Heere

door **Zijn** genade het hart komt te bewerken en de oude mensch met al zijn begeerlijkheid van den troon gestooten wordt en **zijn** plaats in het hart moet inruimen voor den nieuwen **mensch**, die uit God geboren wordt. Die strijd, die **bijde** wedergeboorte een aanvang neemt, zal voortduren, tot hij van het lichaam der zonde wordt verlost. „En wanneer dan,” gelijk Paulus spreekt (in 1 Cor. 16: 54.) „dit **verderfelijke** zal **onverderfelijke** aangedaan hebben, en dit **sterfelijke** zal **onsterfelijke** aangedaan hebben, alsdan zal het woord geschieden dat geschreven is : De dood is ver-slonden tot overwinning.”

Wanneer we nu willen letten op de werking van het ongeloof in de harten der geloovigen, hebben we daarvan een duidelijk beeld in de daden van Thomas Didymus, den discipel des **Heeren**.

De Heere Jezus was, na Zijn opstanding, verschenen aan de discipelen, toen zij op den eersten dag der week vergaderd waren. Doch Thomas was met hen niet, toen Jezus daar kwam. Hij had zich dus uit den kring der discipelen teruggetrokken en was waarschijnlijk tot zijn vorige levenswijze teruggekeerd. Daarin openbaarde zich al zijn ongeloof. Wat de Heer Jezus tot de Emmausgangers zeide, gold ook voor Thomas: „O, onverstandigen en tragen van hart om te gelooven al hetgeen de profeten gesproken hebben! Moest de Christus niet deze dingen lijden, en **alzo** in **Zijne** heerlijkheid ingaan? (Lucas 24: 25, 26.) Daarbij kwam nog, dat de Heere Jezus, toen hij met Zijn discipelen op aarde verkeerde, hen meer dan eens wees op de dingen de geschieden zouden. En toch, in Thomas hart had het ongeloof de overhand. Zelfs zoo sterk, dat toen de andere discipelen hem mededeelden: „**We** hebben den **Heere** gezien”, hij tot hen antwoordde: „Indien ik in **Zijne** handen niet zie het teeken der nagelen, en **mijnen** vinger steke in het teeken der nagelen, en steke mijne hand in **Zijne** zijde, ik zal *geenszins* gelooven.” Hij wilde daarmee dus te kennen geven, dat hij een zeker bewijs moest hebben en dat hij derhalve niet zoo lichtgeloovig was als de andere discipelen. En daarin lag dus een veroordeeling of liever een verdenking opgesloten